İstihkakta Birlikte Oturma Karinesi

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	18.02.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2022/63967	Anayasa 36, İİK 96, İİK 97, 6216 s.K. 50

ÖZET

Ortak konut dışında, şirket kasasında yapılan hacizde borçlunun eşinin yalnızca birlikte oturma karinesiyle haczi öğrenmiş sayılıp istihkak davasının süreden reddi, kanuni dayanaktan yoksun katı yorum sayıldı; mahkemeye erişim hakkı ihlal edildi, yeniden yargılamaya hükmedildi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/istihkak-davasinda-birlikte-oturma-karinesi-aym-2022-63967/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

Karar Tipi: Bireysel Başvuru

Başvuru No: 2022/63967

Karar Tarihi: 18/2/2026

Karar Veren Birim: İkinci Bölüm

Sonuç: Esas (İhlal)

R.G. Tarih ve Sayı: 6/8/2026 - 33332

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2022/63967)

Karar Tarihi: 18/2/2026

(Heyet, raportör, başvurucu ve vekil bilgileri yayımda çıkarılmıştır.)

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, istihkak davasının süresinde açılmadığı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 16/6/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvurucunun olay tarihinde eşi olan borçlu ile K... İnş. İç ve Dış Tic. San. Ltd. Şti.nin (Şirket) bir bankaya olan borcundan dolayı ihtiyati haciz kararı alınarak Şirketin adresinde 19/12/2018 tarihinde haciz işlemi yapılmıştır. Başvurucunun eşinin ve şirket yetkilisi olarak da kayınbabasının huzurunda gerçekleştirilen işlemde Şirketin kasasında bulunan bir kısım ziynet eşyası da haczedilmiştir. Haciz tutanağı incelendiğinde borçlu eşin önce ziynet eşyalarının kendisine ve başvurucuya ait olduğunu, daha sonra kendilerine ait olmadığını, kayınbabanın da kendisine ait olduğunu beyan ettikleri görülmüştür.

5. Başvurucu 21/3/2019 tarihinde istihkak davası açmıştır. Dava dilekçesinde; haczin kayınbabasının Şirketinin adresinde icra edildiğini, muhafaza amacıyla Şirket kasasına bırakılan ziynet eşyasına da haczedilerek el konulduğunu ancak bu eşyaların kendisine ait olduğunu belirtmiştir. Bu eşyaların kullandığı mücevherler olduğuna dair hacizden önce çekilmiş fotoğraflar olduğunu, haczedilen eşyaların kendisine mahsus ziynet eşyası olmasından dolayı mülkiyet karinesinin lehine olduğunu, aksinin alacaklı tarafça kanıtlanmasının gerektiğini ileri sürmüştür. Eşinin haciz tutanağındaki çelişkili beyanlarının alacaklıların baskısından kaynaklandığını ancak eşinin eşyaların kendisine ait olduğuna dair beyanının tutanakta mevcut olduğunu ifade etmiştir.

6. Davalı banka cevabında, hacizde istihkak iddiasına karşı İstanbul 27. İcra Hukuk Mahkemesinin takibin devamına karar verdiği hususu ile 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 96. maddesinin üçüncü fıkrasını ve 97. maddesini hatırlatmıştır. Anılan düzenlemedeki kesin karine gereği hacizde hazır bulunan eşin istihkak iddiasında bulunan başvurucuyla birlikte oturduğu gözetildiğinde haciz tarihi itibarıyla hacizden haberdar olduğunun kabulü ile haciz tarihinden dört ay sonra açılan davanın süre yönünden reddinin gerektiği ileri sürülmüştür.

7. Beykoz İcra Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 16/2/2021 tarihinde davanın kabulüne karar vermiştir. Davalının süreye ilişkin itirazına dair değerlendirme bulunmayan kararda, ziynet eşyalarının başvurucuya ait olduğunu gösterir görüntü kayıtları ve tanık anlatımları gözetilerek başvurucunun kullanımında olan ziynet eşyaları olduğunun sabit olduğu belirtilmiştir.

8. Davalı banka tarafından anılan karara karşı istinaf başvurusunda genel olarak cevap dilekçesinde belirtilen iddialar yinelenmiştir. Başvurucu istinafa cevabında önceki iddialarını tekrarlamakla birlikte 28/4/2021 tarihinde anlaşma protokolü çerçevesinde boşandığını ve haczedilen ziynet eşyalarının kendisine bırakıldığını belirtmiştir.

9. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi (Daire) 20/4/2022 tarihinde istinaf başvurusunun kabulü ile Mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın süreden reddine kesin olmak üzere karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; haciz sırasında başvurucunun eşi olan borçlunun hazır olduğu, davalı vekili tarafından cevap dilekçesinde davanın süresinde açılmadığına ilişkin savunma yapıldığı başvurucunun hacizde hazır bulunan borçlu eşi ile birlikte yaşamadığına yönelik bir iddiasının olmadığı belirtilmiştir. Bu durum gözetilerek "istihkak davasının açıldığı tarihte, haciz sırasında hazır olan, istihkak iddiasında bulunan 3. kişinin hacizden haciz tarihinde haberdar olduğunun kabulü" gerektiği, haciz tarihinden itibaren süresi içinde icra dosyasına istihkak iddiasında bulunulmadığı gibi davanın hacizden yaklaşık dört ay kadar sonra açıldığı vurgulanarak davanın süreden reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

10. Nihai karar başvurucu tarafından 20/5/2022 tarihinde öğrenilmiştir.

11. Ayrıca haciz sırasındaki istihkak iddiası nedeniyle icra müdürlüğünün dosyayı takibin devamına dair değerlendirme yapılmak üzere göndermesi neticesinde İstanbul 27. İcra Hukuk Mahkemesinin 2/1/2019 tarihli kararıyla mahçuz üzerinde müşterek zilyet bulunduğu gerekçesiyle takibin devamına hükmedilmiştir. Öte yandan kararda 2004 sayılı Kanun'un 97. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişiye bu kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde istihkak davası açması için süre verilmiştir. Anılan davada alacaklı, davacı; borçlu eş ile Şirket ise davalı olarak yer almıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

12. 2004 sayılı Kanun'un "Hazırlık safhası" başlıklı 96. maddesi şöyledir:

"Borçlu, elinde bulunan bir malı başkasının mülkü veya rehni olarak gösterdiği yahut üçüncü bir şahıs tarafından o mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia edildiği takdirde, icra dairesi bunu haciz ve icra tutanaklarına geçirir ve keyfiyeti iki tarafa bildirir.

İcra dairesi aynı zamanda istihkak iddiasına karşı itirazları olup olmadığını bildirmek üzere alacaklı ve borçluya üç günlük mühlet verir. Sükütları halinde istihkak iddiasını kabul etmiş sayılırlar.

Malın haczine muttali olan borçlu veya üçüncü şahıs, ıttıla tarihinden itibaren yedi gün içinde istihkak iddiasında bulunmadığı takdirde, aynı takipte bu iddiayı ileri sürmek hakkını kaybeder. İstihkak iddiasının yapıldığı veya istihkak davasının açıldığı tarihte istihkak müddeisi ile birlikte oturan kimseler yahut bu şahısların iş ortakları, iddianın yapıldığı tarihte veya istihkak davası 97 nci maddenin 9 uncu fıkrası gereğince açılmışsa davanın açıldığı tarihte malın haczine ıttıla kesbetmiş sayılırlar."

13. 2004 sayılı Kanun'un "Üçüncü şahsın istihkak iddiası" başlıklı 97. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"İstihkak iddiasına karşı alacaklı veya borçlu tarafından itiraz edilirse, icra memuru dosyayı hemen icra mahkemesine verir. İcra mahkemesi, dosya üzerinde veya lüzum görürse ilgilileri davet ederek mürafaa ile yapacağı inceleme neticesinde varacağı kanaate göre takibin devamına veya talikine karar verir.

İstihkak davasının sırf satışı geri bırakmak gayesiyle kötüye kullanıldığını kabul etmek için ciddi sebepler bulunduğu takdirde icra mahkemesi takibin talikı talebini reddeder.

...

(Değişik beşinci fıkra: 2/3/2005-5311/9 md.) Takibin devamına dair verilen icra mahkemesi kararı kesindir.

Üçüncü şahıs, icra mahkemesi kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesinde istihkak davası açmaya mecburdur. Bu müddet zarfında dava edilmediği takdirde üçüncü şahıs alacaklıya karşı iddiasından vazgeçmiş sayılır.

..."

2. Yargıtay İçtihadı

14. (Kapatılan) Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 22/10/2009 tarihli ve E.2009/4501, K.2009/6675 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Davacı (üçüncü kişi), Çıldır İcra Müdürlüğü'nün 2006/12 Esas sayılı dosyasında yapılan 14.05.2008 günlü hacze konu menkullerin kendisine ait olduğunu, takibe konu borç ile ilgisinin bulunmadığını belirterek istihkak iddiasının kabulü ile haczin kaldırılmasına karar verilmesini istemiştir.

Davalı (borçlu), mahcuzların oğlu olan davacıya ait olduğunu belirtmiştir. Dava, üçüncü kişinin İİK'nun 96 vd. maddeleri uyarınca açtığı "istihkak" davası niteliğindedir.

Somut olayda, istihkak davası hacizden yaklaşık bir buçuk ay sonra açılmıştır. Haciz sırasında istihkak iddiasında bulunulmadığı gibi icra dosyası içinde bu amaçla sunulmuş bir dilekçe de yer almamaktadır. Öte yandan baba-oğul ilişkisi içinde olan borçlu ile davacının aynı konutta birlikte oturup oturmadıkları dosya içerisindeki bilgi ve belgelerden, haczin tam olarak hangi konutta ve evin neresinde yapıldığı da haciz tutanağı içeriğinden anlaşılamamaktadır. Haczi öğrenme tarihi açısından bu konudaki tereddüdün öncelikle giderilmesi gerekmektedir.

Mahkemece yapılacak iş, haciz tarihinde borçlu ve davacının nerede oturduğunu araştırmak, aynı konutta birlikte oturuyorlar aksi de iddia ve ispat edilemiyorsa, üçüncü kişinin haczi aynı gün öğrendiğini kabul edip süre yönünden davanın reddine karar vermektir. Aynı avluda ayrı evlerde oturuyorlarsa haczin hangi evin eklentisi içinde yapıldığını belirleyip, ispat yükü açısından, mülkiyet karinesinin kimin yararına olduğunu saptamak, sonucuna göre de gerekli ise; davacının sunduğu faturaların mahcuzlara uygunluğu yönünden keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılarak esasa yönelik bir karar vermektir.

Belirtilen hususlar dikkate alınmadan yazılı biçimde karar verilmesi isabetli olmamıştır."
15. (Kapatılan) Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 15/3/2011 tarihli ve E.2010/10057, K.2011/2250 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Davacı 3. kişi, Ağrı İcra Müdürlüğünün 2010/77 talimat sayılı dosyasından, borçlu oğlunun borcundan dolayı davacıya ait evde bulunan eşyaların 19.03.2010 tarihinde haczedildiğini belirterek, İİK'nun 96 ve devamı maddelerine dayalı olarak istihkak davasının kabulü ile anılan haczin kaldırılmasını istemiştir. Davalı alacaklı vekili, haksız açılan davanın reddi gerektiğini savunmuştur. Davalı borçlu, 3. kişi ile birlikte oturduklarını ancak eşyaların davacıya ait olduğunu beyan etmiştir.

Mahkemece, dava konusu haczin 19.03.2010 tarihinde davacının birlikte sakin reşit oğlu huzurunda yapıldığından haczi aynı gün öğrenmiş sayılmasına rağmen davanın 7 günlük hak düşürücü süreden sonra 07.06.2010 tarihinde açıldığından bahisle davanın süre yönünden reddine karar verilmiş; hüküm, davacı 3. kişi tarafından temyiz edilmiştir.

Dosya içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde, dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmadığı..."

B. Uluslararası Hukuk

16. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ... konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından ... görülmesini isteme hakkına sahiptir. ..."

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre mahkemeye erişim hakkı Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasında mündemiçtir. Bu çıkarsama, Sözleşmeci devletlere yeni yükümlülük yükleyen genişletici bir yorum olmayıp 6. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinin lafzının Sözleşme'nin amaç ve hedefleri ile hukukun genel prensiplerinin gözetilerek birlikte okunmasına dayanmaktadır. Sonuç olarak Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrası, herkesin medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili iddialarını mahkeme önüne getirme hakkına sahip olmasını kapsamaktadır (AİHM kararı [GK], B. No: 4451/70, 21/2/1975, § 36).

18. AİHM; adil yargılanmanın bir unsurunu teşkil eden mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığını, doğası gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bu hakkın belli ölçüde sınırlanabileceğini kabul etmekte ancak bu sınırlamaların kişinin mahkemeye erişimini hakkın özünü zedeleyecek şekilde ve genişlikte kısıtlamaması, zayıflatmaması gerektiğini ifade etmektedir. AİHM'e göre meşru bir amaç taşımayan ya da uygulanan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurmayan sınırlamalar Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasıyla uyumlu olmaz (AİHM kararı, B. No: 611/12, 17/11/2015, § 59; AİHM kararı, B. No: 59601/09, 17/9/2013, § 19; AİHM kararı, B. No: 28028/95, 19/2/1998, § 34).

19. AİHM, yasal yollara başvuru için süre ve usul kuralları öngörülmesinin amacının adaletin iyi yönetimini güvenceye bağlamak ve hukuki güvenlik ilkesini sağlamak olduğunu hatırlatmakta;

bunun yanında yargısal başvurulara ilişkin usullerin, özellikle tebligat sistemi ışığında uyulması gereken başvuru sürelerinin hesaplanmasının Sözleşme'nin 6. maddesinin gerektirdiği şekilde mahkeme hakkının etkililiğini güvence altına alacak nitelikte olması zorunluluğuna vurgu yapmaktadır. AİHM'e göre başvurucunun kamu otoritelerinin menfaati ile kendi menfaati arasında adil denge tesis eden tutarlı bir sisteme güvenebilme imkânına ve özellikle haklarına doğrudan müdahale teşkil eden ilgili idari işleme itiraz edebilecek açık, pratik ve etkili fırsatlara sahip olması önem taşımaktadır (AİHM kararı (k.k.), B. No: 51307/99, 23/1/2003).
20. AİHM, dava hakkını süre ve usul koşuluna bağlayan iç hukuk hükümlerinin yorumlanmasının öncelikli olarak kamu otoritelerinin ve özellikle mahkemelerin görevi olduğunu belirtmekte; kendi rolünün bu yorumun etkilerinin Sözleşme ile uyumlu olup olmadığının tespitiyle sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Süre sınırı getiren kuralların uygun adalet yönetiminin güvence altına alınması amacına dayandığına işaret eden AİHM, bu kuralların veya bunların uygulanmasının ilgililerin ulaşılabilir başvuru yollarına müracaatlarını engelleyecek mahiyette olmaması gerektiğini değerlendirmektedir. Bu bağlamda her bir olayın somut başvuru yolunun özellikleri ışığında ve Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasının amaç ve hedefleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir (AİHM kararı, § 20).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Anayasa Mahkemesinin 18/2/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

22. Başvurucu; haciz sırasında hazır olmadığının haciz tutanağıyla tespit edildiğini, Mahkemenin hacizde hazır bulunduğu yönündeki gerekçesinin hatalı olduğunu belirtmiştir. Eski eşi olan borçlunun haciz sırasında hazır olmasından bahisle kendisinin de haczi öğrendiğinin kabulünün tamamen bir varsayıma dayandığını, 2004 sayılı Kanun'un 96. maddesinin üçüncü fıkrasının bir varsayım ile yorumlanamayacağını, anılan maddede dava tarihi ile üçüncü kişinin öğrendiğinin kabul edildiğini, kendisinin de dava tarihinde haczi öğrendiğini vurgulamıştır. Mahkemenin yorumunun ilgili düzenlemelere ve karinelere aykırı olduğunu, kendisine aşırı külfet yüklediğini, ayrıca haciz sırasında kimsenin kendisi lehine istihkak iddiasında bulunmadığını, Dairenin süreye ilişkin bir itiraz hakkı da vermeyerek hatalı bir yorum ile davasını reddettiğini ifade ederek mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

24. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Sözleşme'yi yorumlayan AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

25. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bakımdan davanın bir mahkeme tarafından görülebilmesi ve kişinin adil yargılanma hakkı kapsamına giren güvencelerden faydalanabilmesi için ilk olarak kişiye iddialarını ortaya koyma imkânının tanınması gerekir. Diğer bir ifadeyle dava yoksa adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerden yararlanmak mümkün olmaz ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/8896, 23/2/2016, § 33).

26. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini ifade etmiştir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

27. Somut olayda istihkak davasının süresinde açılmadığı gerekçesiyle esası hakkında değerlendirme yapılmadan Daire tarafından reddedilmesi mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil etmektedir.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

28. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

29. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir.

i. Kanunilik

(1) Genel İlkeler

30. Hak ve özgürlüklerin, bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfî müdahaleyi engelleyen, hukuk güvenliğini

sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2012/1246, 6/2/2014, § 60).

31. Müdahalenin kanuna dayalı olması öncelikle şeklî manada bir kanunun varlığını zorunlu kılar. Şeklî manada kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından Anayasa'da belirtilen usule uygun olarak kanun adı altında çıkarılan düzenleyici yasama işlemidir. Hak ve özgürlüklere müdahale edilmesi ancak yasama organınca kanun adı altında çıkarılan düzenleyici işlemlerde müdahaleye imkân tanıyan bir hükmün bulunması şartına bağlıdır. TBMM tarafından çıkarılan şeklî anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır ((emsal başvuru) [GK], B. No: 2015/17510, 18/10/2017, § 56).

32. Kanunun varlığı kadar kanun metninin ve uygulamasının da bireylerin davranışlarının sonucunu öngörebileceği kadar hukuki belirlilik taşıması gerekir ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Müdahalenin kanuna dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44).

33. Vurgulamak gerekir ki dava açma süresinin hangi tarihte başlayacağını belirlemek ve mevzuatı bu yönüyle yorumlamak görevi esasen yargılama mercilerine aittir. Bireysel başvurunun ikincillik ilkesi gereği, dava açma süresinin başlatılacağı tarihin belirlenmesi noktasında Anayasa Mahkemesinin bir görevi bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren başlatılması gerektiğiyle ilgili olarak yargılama mercilerinin yorumlarının mahkemeye erişim hakkına etkisini somut olayın şartları ışığında incelemektir ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/18135, 20/9/2017, § 46).

34. Bu kapsamda mevzuatta öngörülen dava açma süresine ilişkin kuralların hukuka açıkça aykırı olarak yanlış uygulanması veya bu sürelerin hatalı hesaplanması nedeniyle kişilerin dava açma ya da kanun yollarına başvuru haklarını kullanmasına engel olunması mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti., § 38).

35. Mahkemelerin yorumlarının ve uygulamalarının kanunun açık lafzıyla çeliştiği veya kanun metni dikkate alındığında bireyler tarafından öngörülmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşıldığı hâllerde yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunmadığı kanaatine varılması mümkündür. Dolayısıyla kanunilik ölçütü açısından Anayasa Mahkemesince yapılması gereken incelemeye konu kuralların yargı organlarınca yapılan yorumlarının kişilerce öngörülebilecek belirlilikte olup olmadığının veya kanunun açık lafzıyla çelişip çelişmediğinin tespit edilmesidir ((emsal başvuru) [GK], B. No: 2023/33667, 9/1/2025, § 57; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2016/67737, 19/11/2019, § 59; bazı eklemelerle birlikte bkz. (emsal başvuru) [GK], B. No: 2020/35797, 14/9/2023, § 33).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

36. Eldeki olayda başvurucunun istihkak davası, eski eşi olan borçlu ile birlikte oturduğundan bahisle kendisinin yokluğunda gerçekleşen haczi öğrenmiş sayılması yönündeki kabule dayanılarak reddedilmiştir. Mahkemenin gerekçesini ve öğrenmeye ilişkin yorumunu 2004 sayılı

Kanun'un 96. maddesinin üçüncü fıkrasına dayandırdığı açıktır. Buradan hareketle öncelikle anılan düzenlemenin ve Mahkemenin yorumunun mahkemeye erişim hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

37. Bu bağlamda anılan düzenlemede istihkak iddiasına ilişkin bir süre ile bu sürenin başlangıcına ilişkin bir karinenin birlikte düzenlendiği görülmüştür. Buna göre haczedilen mal üzerinde istihkak iddiası olan borçlu veya üçüncü şahsın malın haczedildiğini öğrenmesinden itibaren yedi gün içinde iddiasını ileri sürmesi gerekir. Bu düzenlemeden borçlu ve üçüncü kişinin istihkak iddiasında bulunma haklarının olduğu ancak bunun bir süreye bağlandığı açıktır. Hak düşürücü süre olarak düzenlendiği anlaşılan bu sürenin başlangıcı ise haczin öğrenilmesinden itibaren başlamaktadır. Düzenlemenin devamında kanun koyucu haczin öğrenilmesine ilişkin alacaklı lehine bir karine belirlemiş olup buna göre istihkak iddiasının yapıldığı veya istihkak davasının açıldığı tarihte istihkak müddeisi ile birlikte oturan kimseler yahut bu şahısların iş ortakları, iddianın yapıldığı tarihte veya istihkak davasının açıldığı tarihte malın haczini öğrenmiş sayılacakları kabul edilmiştir.

38. Öncelikle anılan karinenin bir mal üzerinde birden fazla kişinin istihkak ve mülkiyet iddiası karşısında alacaklının hak kaybına uğramaması ve icra takibinin sürüncemede bırakılmasını önlemeye yönelik olduğu söylenebilir. Ancak öğrenmeye ilişkin belirtilen karine için ilk olarak geçerli bir istihkak iddiasının veya davasının olması gerektiği Kanun'un lafzından da anlaşılmaktadır. Bununla birlikte istihkak iddiası ileri süren kişi ile birlikte oturan (eş, çocuk, anne, baba vb.) kişilerin haczi, haczin yapıldığı gün öğrenmiş sayılmalarına ilişkin karinenin nasıl uygulanacağı mahkemeye erişim kapsamında özellikle önem arz etmektedir.

39. Kanun koyucunun yukarıda aktarılan Yargıtay kararları da gözetildiğinde birlikte oturandan kastın haciz tarihinde haciz uygulanan yerde oturan kişiler olduğunun kabulü gerekir. Kanun'un lafzında birlikte oturan kimseler ve iş ortakları ayrı kullanılmak suretiyle borçlu ile müşterek kullanılan yere vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır. Zira müşterek konutta gerçekleştirilecek hacizden haciz tarihinde birlikte oturanların borçluya ait olan veya borçlunun ortağı olduğu şirkette icra edilen hacizden ise diğer şirket ortaklarının haberdar olmalarının -her somut olayın kendine özgü koşulları bağlamında- hayatın olağan akışına da uygun olduğu söylenebilir. Aksi bir yorumla kişilerin hâkimiyetinin olmadığı yerlerde gerçekleşen hacizden haberdar olmalarını kabul etmek, bir ihtimale kesinlik kazandırmak gibi her olaya uygun düşmeyecek bir sonuç doğurur. Bu durumda haczin gerçekleştirildiği yere, kişilerin itiraz ve iddialarına bakılmaksızın her zaman istihkak iddiasında bulunan kişi ile birlikte oturmak şartının haczi öğrenme bağlamında yeterli sayılmasının kanunun lafzına ve amacına uygun olduğu söylenemez. Bu kabulden farklı bir değerlendirmenin kişiler tarafından öngörülemeyen ve kişilere aşırı külfet yükleyen bir niteliği olacağı açıktır.

40. Başvuru konusu olayda üzerine istihkak iddiası olan ziynet eşyalarının başvurucunun kayınbabasının adresindeki şirket kasasında tespit edilerek haczedildiği, haczin ortak kullanılan mesken dışında gerçekleştirildiği sabittir. İstanbul 27. İcra Hukuk Mahkemesi tarafından takibin devamına karar verilmişse de bu aşamada da başvurucunun davanın tarafı olmadığı gibi haciz işleminden veya karar sonucundan icra hukuk mahkemesi veya icra müdürlüğünce haberdar edildiğine dair bir bilgi de tespit edilememiştir. Bununla birlikte haciz sırasında borçlu ve babasının hazır bulunduğu, haczin başvurucunun huzurunda ve borçlu ile birlikte oturdukları adreste

yapılmadığı da açıktır. Ayrıca başvurucunun haciz gerçekleştirilen adresteki şirketin ortaklarından olduğuna, hacizden ve lehine istihkak iddiasından icra hukuk mahkemesi veya icra müdürlüğü aracılığıyla haberdar edildiğine dair de bir iddia mevcut değildir. Bu hususlar gözetilmemekle birlikte Dairenin haciz tutanağında yer alan ziynet eşyalarının kime ait olduğu konusundaki çelişkili beyanları, geçerli bir istihkak iddiasının varlığını, haczin icra edildiği yer de dâhil incelenen olayın özelliklerini gözeterek 2004 sayılı Kanun'un 96. maddesinin üçüncü fıkrasının koşullarının oluşup oluşmadığını tartışmadan sadece anılan karineye dayanarak başvurucunun iddialarını mahkeme önüne taşımasını engelleyen katı bir yorumla sonuca ulaştığı, anılan sonucun kanuni dayanağının bulunmadığı anlaşılmıştır.

41. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

42. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 30.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

43. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. (emsal başvuru) [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

44. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,
B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesine (E.2021/2587, K.2022/1313) iletilmek üzere Beykoz İcra Hukuk Mahkemesine (E.2019/120, K.2021/82) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.